

NAKOS

Skandinavisk akuttmedisin

Gardermoen 23.mars 2011

***Hvordan oppdage
Barnemishandling?***

Arne Stray-Pedersen
Førsteamanuensis, lege
Rettsmedisinsk institutt

Barnemishandling i USA:

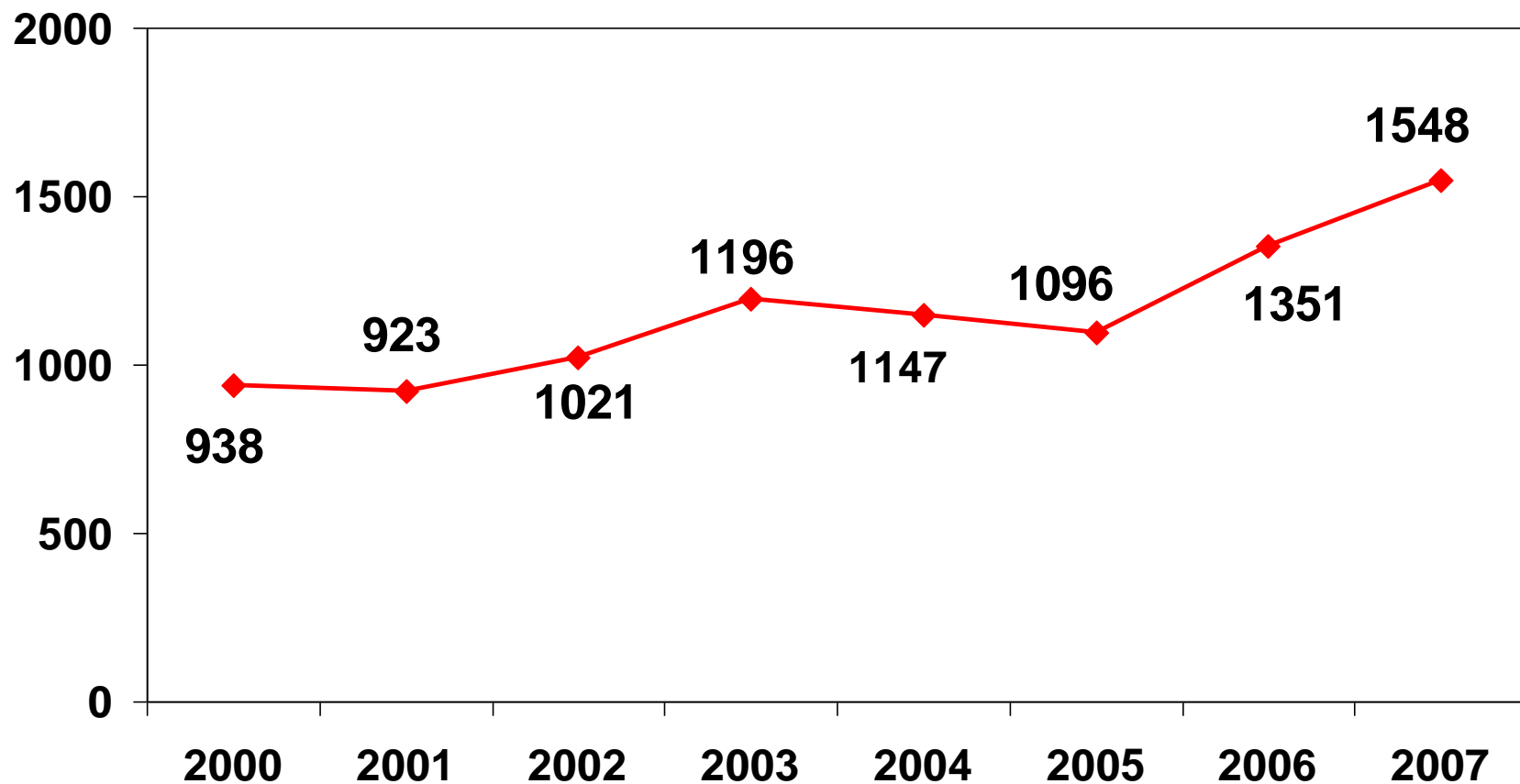
4,5 % av alle barn

5 % av barn < 5år brakt til akuttmottak med skader

50% av barn med bruddskader < 1år

Johnson 2009

Antall anmeldte mishandlinger i Sverige 2000-2007

I Norge

Mangler samlet oversikt:

91 små barn innlagt med hodeskader ved Ullevål sykehus
i perioden 1995 – 2005

19% påførte skader

38% mulig påført

Myhre, Grøgaard, Dyb, Sandvik, Nordhov, 2007

Case

11 mndr gammel pike

Far kjørt av veien. Beruset.

Far til politiet: “må hjem til barnet mitt hjemme!”

Gråtende barn funnet i sengen. Tatt med til sykehus.

Tegn på mishandling:

blåmerker

skader

sår

arr

ustelthet

dårlig tannstatus

dårlig intimhygiene

-> uten god forklaring!

Case

5 år gammel gutt

Mor trenger sosialhjelp.

Hjemmebesøk fra NAV: **Gutten virker urolig og utilpass**

1 mnd senere: **Gutten har uforklarlige” blåmerker...**

Vurdering av skadene

Skadene skyldes gjentatt stump vold

- slag med stump gjenstand
  - støt mot hard flate
  - skraping med kantet gjenstand, f.eks. en negl
-
- Skadene på venstre kinn kan skyldes slag og/eller klyping.
  - Den dårlige tannstatusen skyldes dårlig tannstell over lang tid.
  - Funn av blødninger i den bløte gane kan tyde på at ganen har vært utsatt for vold, for eksempel ved inntrengning med stump gjenstand eller kroppsdel.
  - Skadene på setet kan skyldes treff med rørformet gjenstand og/eller klaps med fingre.
  - Skadene på høyre seteball har utseende som kloremarker.
  - Lab.prøver har ikke vist holdepunkt for blødnings-/ blodlevringsforstyrrelser som kan forklare blåmerkene eller sårforandringene.

Vurdering av skadene

Skadene har oppstått på ulike tidspunkt:

- Noen skader er ferske (mindre enn to dager gamle)
- Noen skader er flere dager gamle

Alle skadene synes å omfatte bløtvevsstrukturer og antas å ha tilhelt uten varige mén i løpet av 1-2 uker.

Case

5 år gammel gutt

-> Barnet plassert i fosterhjem

Undersøkelse 6 måneder senere

Tegn på mishandling:

blåmerker

skader

sår

arr

ustelthet

dårlig tannstatus

dårlig intimhygiene

-> uten god forklaring!

Etter 5 minutter

Etter 24 timer

Etter 48 timer

Etter 3 dager

Hvor kan man forvente å finne
blåmerker hos barn?

Hvor kan man forvente å finne blåmerker hos barn?

På benete utspring

- Svært vanlig:
  - Kne og skinnlegg 79 %
  - Panne 7 %
  - Lår 6 %
- Mindre vanlig
  - I hodebunnen 2 %
  - Armer 2 %
  - Rygg 2 %

Hvor kan man forvente å finne blåmerker hos barn?

På benete utspring

- Svært vanlig:

- Kne og skinnlegg 79 %
- Panne 7 %
- Lår 6 %

- Mindre vanlig

- I hodebunnen 2 %
- Armer 2 %
- Rygg 2 %

- Uvanlig:

- Ansikt 1,5 %
- Bryst 0,9 %
- Buk 0,6 %

- Svært uvanlig

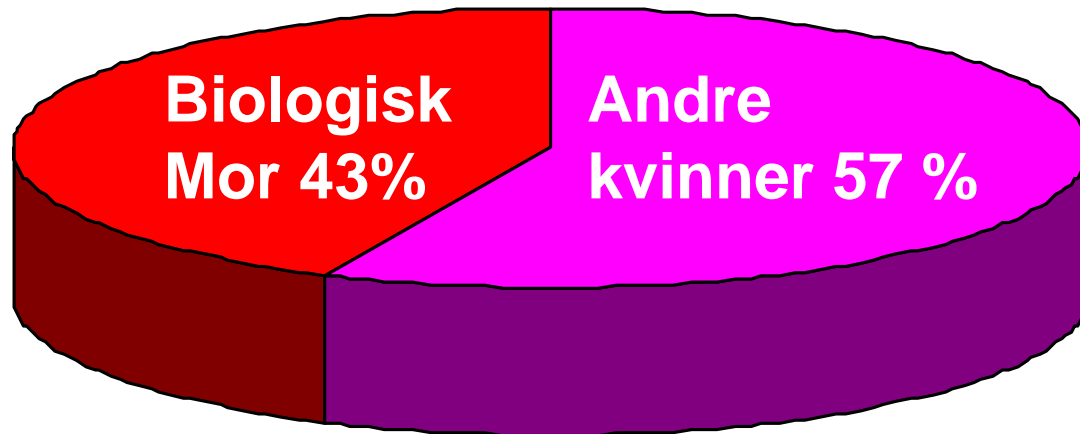
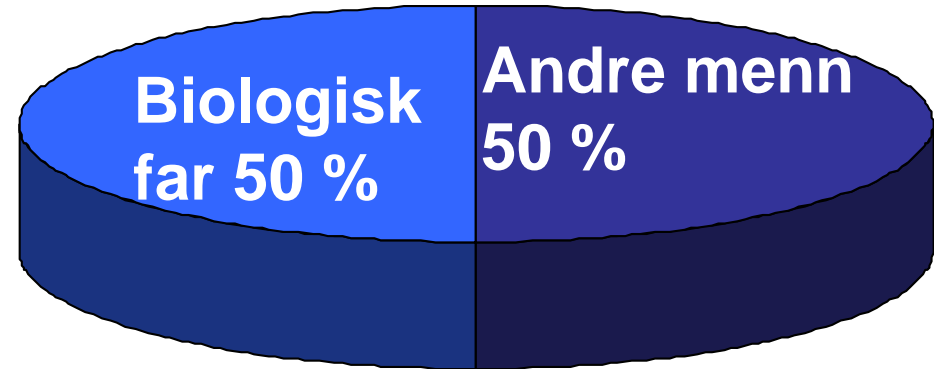
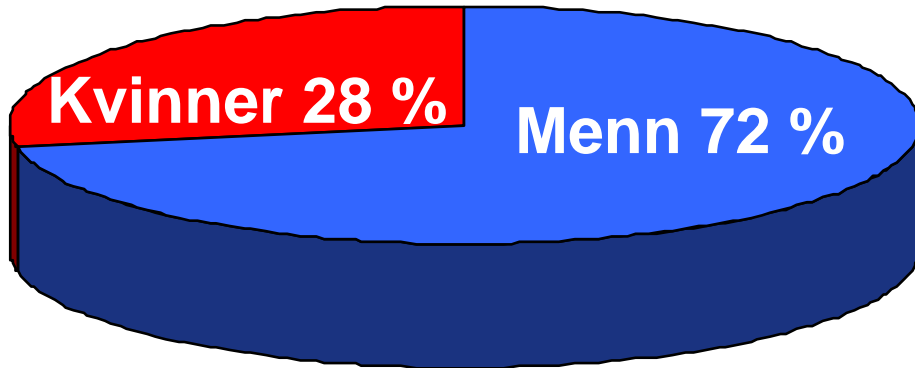
- Fot 0,2 %
- Hånd 0 %
- Setet 0 %

Forhold mellom gjerningsperson og offer ved påført hodeskade

Father of child	47	37
Boyfriend of mother	26	20.5
Female baby-sitter	22	17.3
Mother	16	12.6
Male baby-sitter	5	3.9
Step-father	4	3.1
Other	7	5.5
Total	127	100

Abusive Head Trauma: The Relationship of Perpetrators to Their Victims
Suzanne P. Starling, James R. Holden and Carole Jenny
Pediatrics 1995;95;259-262

Hvem mishandler barnet?

Taushetsplikt - Meldingsplikt

- **§ 31. Opplysninger til nødetater**
- Helsepersonell skal varsle politi og brannvesen dersom dette er **nødvendig for å avverge alvorlig skade** på person eller eiendom.
-
- **§ 33. Opplysninger til barneverntjenesten**
- Den som yter helsehjelp, skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenestens side.
- Uten hinder av taushetsplikt etter § 21 skal helsepersonell av eget tiltak gi opplysninger til barneverntjenesten **når det er grunn til å tro** at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. lov om barneverntjenester § 4-10, § 4-11 og § 4-12. Det samme gjelder når et barn har vist vedvarende og alvorlige atferdsvansker, jf. nevnte lov § 4-24.

Helsepersonells plikt og rett til å gi opplysninger til barneverntjenesten, politiet og sosialtjenesten ved mistanke om:

- mishandling av barn i hjemmet
- andre former for alvorlig omsorgssvikt av barn
- misbruk av rusmidler under graviditet

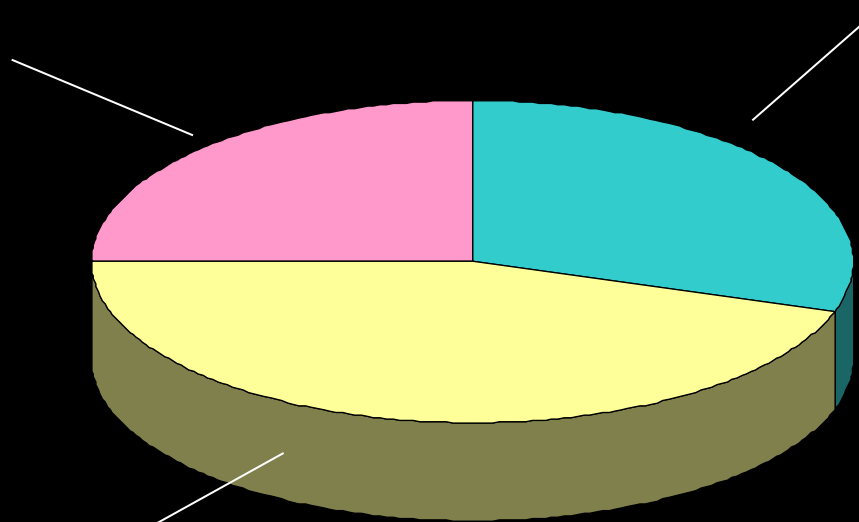
Alvorlige hodeskader hos barn

100-200 per 100.000 barn < 3 års alder

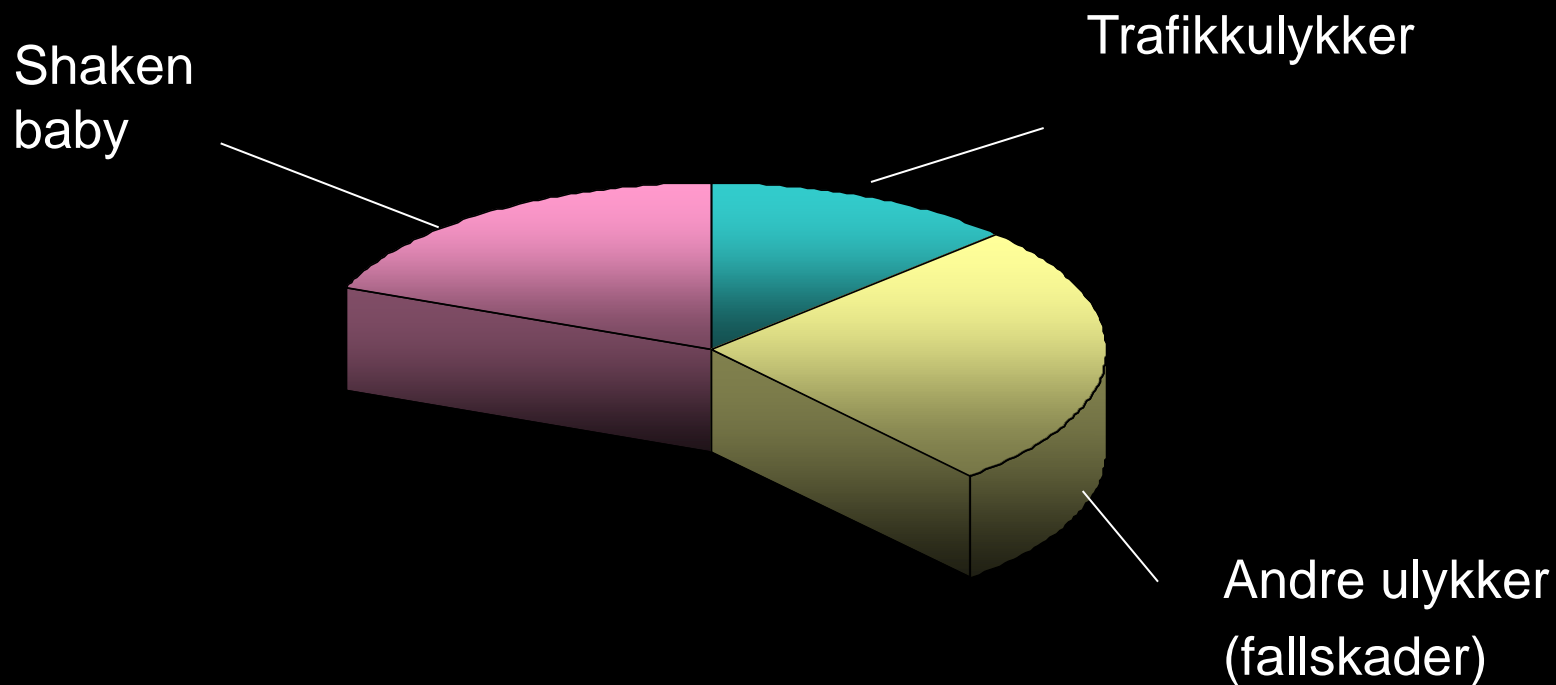
Påførte skader (shaken baby)
20-30%

Trafikkulykker
20-30%

Andre ulykker (fallsskader)
40-50%

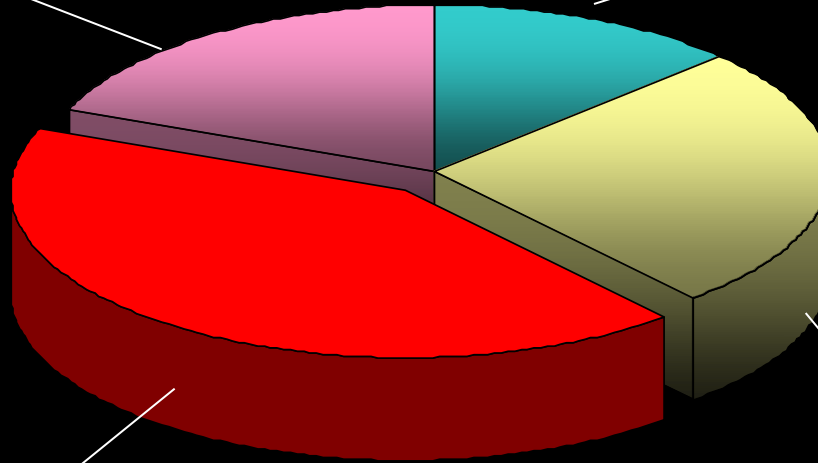
Ulykke eller påført skade?

Ulykke eller påført skade?

Shaken
baby

Trafikkulykker

Andre ulykker
(fallskader)

Uavklart !

Problemstilling:

Når spedbarn og småbarn bringes til lege eller sykehus:

Stemmer historien:

Ulykke

Påført
skade

Shaken baby syndrom

- Spedbarn < 2 år
  - Alvorlige hodeskader 10-15 tilfeller / år
    - Intrakraniell blødning
    - Blødninger i øyenbunnen
    - Diffust utbredt hjerneskade
- uten forklaring i sykehistorien